

Глобални барометар корупције 2016.

Transparency International Global Corruption Barometer 2016

Београд, 20. септембар 2016.

Belgrade, September 20th 2016

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

1.

Уводне напомене

Introduction

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

О истраживању

- Глобални барометар корупције, који је осмислио Transparency International, спроводи се од 2003. године. Ове године је спроведен у сарадњи са TNS. Обраду података је извршио сектор за истраживања Transparency International, а тумачења за Србију и поређења Транспарентност – Србија.
- Глобални барометар корупције је највеће светско истраживање о искуствима грађана са корупцијом, перцепцијом грађана о корумпираности појединих институција и њиховој спремности да се укључе у борбу против корупције.
- У Србији је теренски део истраживања спроведен у периоду од 26. новембра 2015. до 22. фебруара 2016. на националном узорку од 1508 испитаника који репрезентује целокупно становништво (централна Србија и Војводина). Истраживање је спроведено САПI методом „лицем у лице”.
- Пошто се нека од питања у истраживачким циклусима понављају могућа су поређења са ранијим Барометрима за Србију (2012/2013, 2010/2011, 2008/2009, 2007, 2006 и 2005), као и са истраживањима са сличним питањима које су спровођена у међувремену (Завод за статистику и UNODC, UNDP, ЦЛДС и други).
- Поређења са другим земљама региона представићемо у новембру 2016, а глобалне трендове у 2017, за када је заказана светска промоција налаза.

About the research

- Global Corruption Barometer, designed by Transparency International, has been implemented since 2003. This latest survey was conducted by TNS. Data processing was organized by Transparency International's Research Department. All interpretations for Serbia and comparisons with previous research rounds are sole responsibility of Transparency Serbia.
- Global Corruption Barometer is the biggest global research on citizens experiences with corruption, their perception of corruption of institutions and sectors in the country as well as their readiness to combat corruption.
- In Serbia, field work was conducted between November 26th 2015. and February 22nd 2016. The sample was national, with 1508 respondents representing whole population of central Serbia and Vojvodina. The method was CAPI, "face to face".
- Since some questions are repeated from the earlier research rounds, comparisons are also partly possible, both with previous GC Barometers for Serbia (2012/2013, 2010/2011, 2008/2009, 2007, 2006 and 2005), and with researches of others that asked similar questions (Statistical Office of Republic of Serbia and UNODC, UNDP, CLDS and other).
- We will present comparisons of these results with other countries from the region, as well as global trends, in November 2016 (together with global launch of results in 2017).

2.

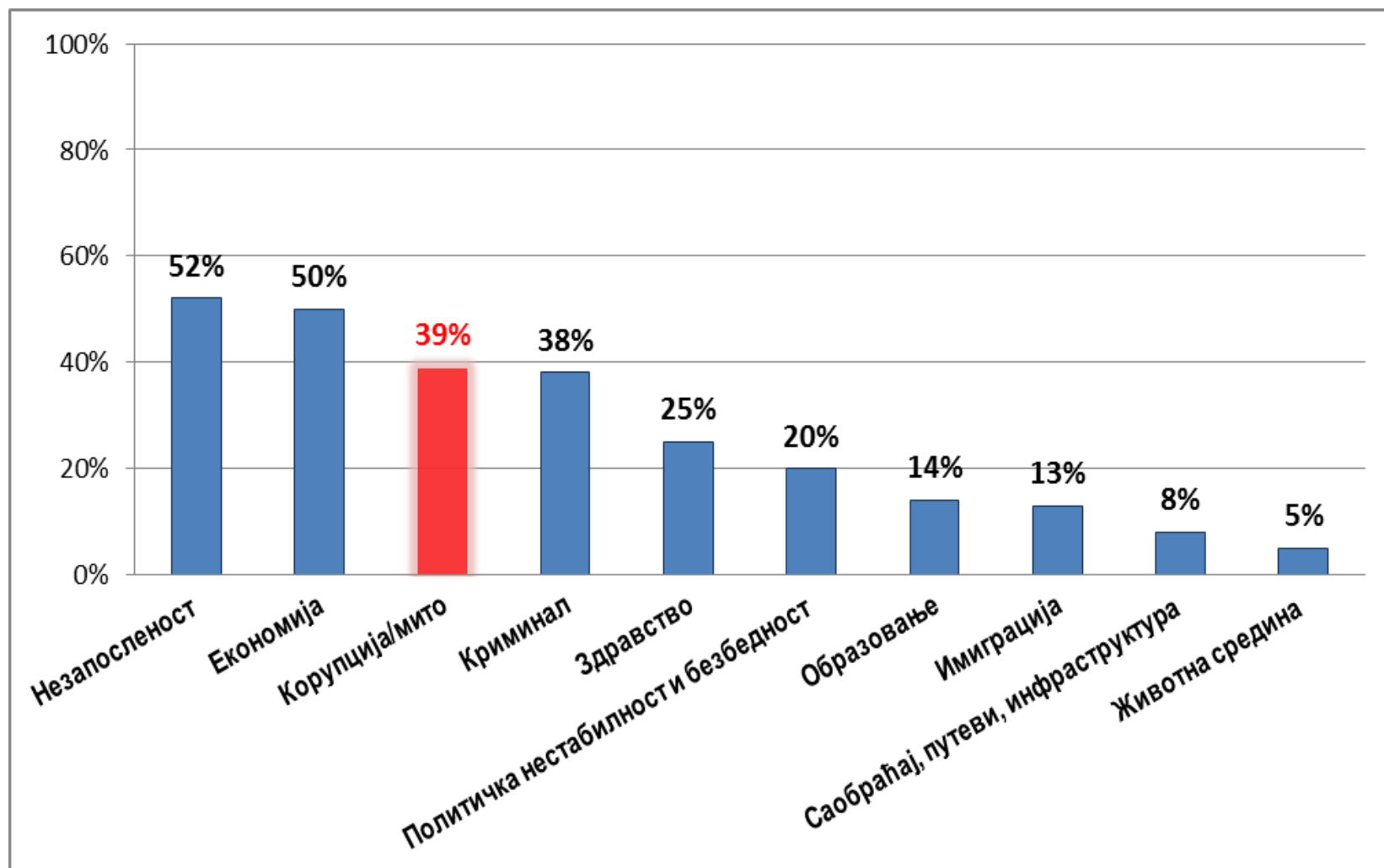
Приоритети за Србију

Country priorities

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

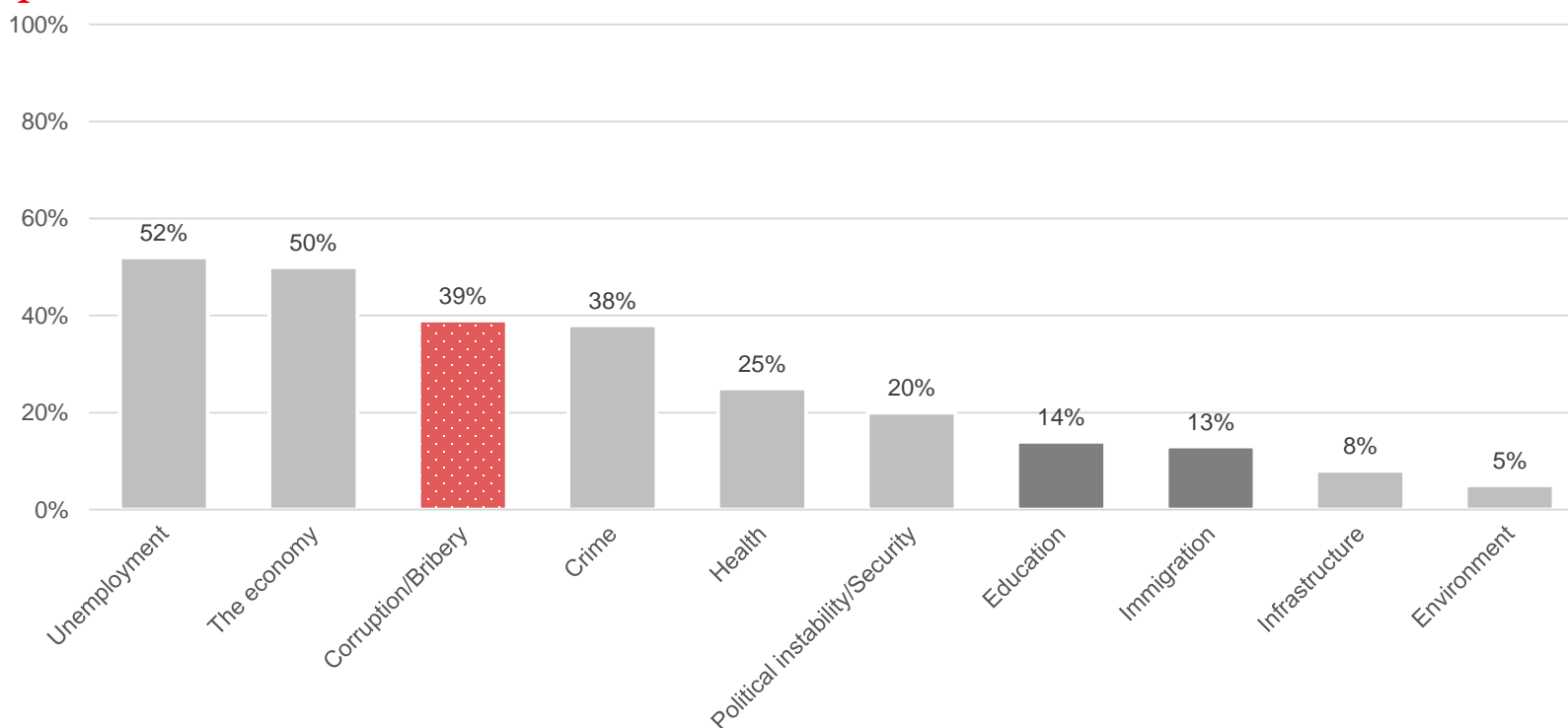
Три најважнија проблема која би Влада Србије требало да решава

Three most important problems that Government should address

Figure 4: The most important problems the government should address.

Up to three answers selected.

Base. All respondents

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Приоритети / Priorities

- Грађани очигледно сматрају да је борба против корупције битнија него што то чине политичари на власти. Тако, они сврставају борбу против корупције међу три најважнија задатка за Владу (за нијансу више него сав остали криминал!). С друге стране, значај који се придаје борби против корупције у плановима Владе опада (експозе премијера из августа 2016 у поређењу са онима из 2014, 2013 (реконструкција) и нарочито 2012).
-
- While citizens perceive need to fight corruption more effectively as one of top three priorities for the Government (it is considered slightly bigger problem than all the rest of crime!), in Government plans the level of prioritization significantly decreased (expose of prime minister in August 2016, as compared with exposes from 2014, 2013 and 2012).

3.

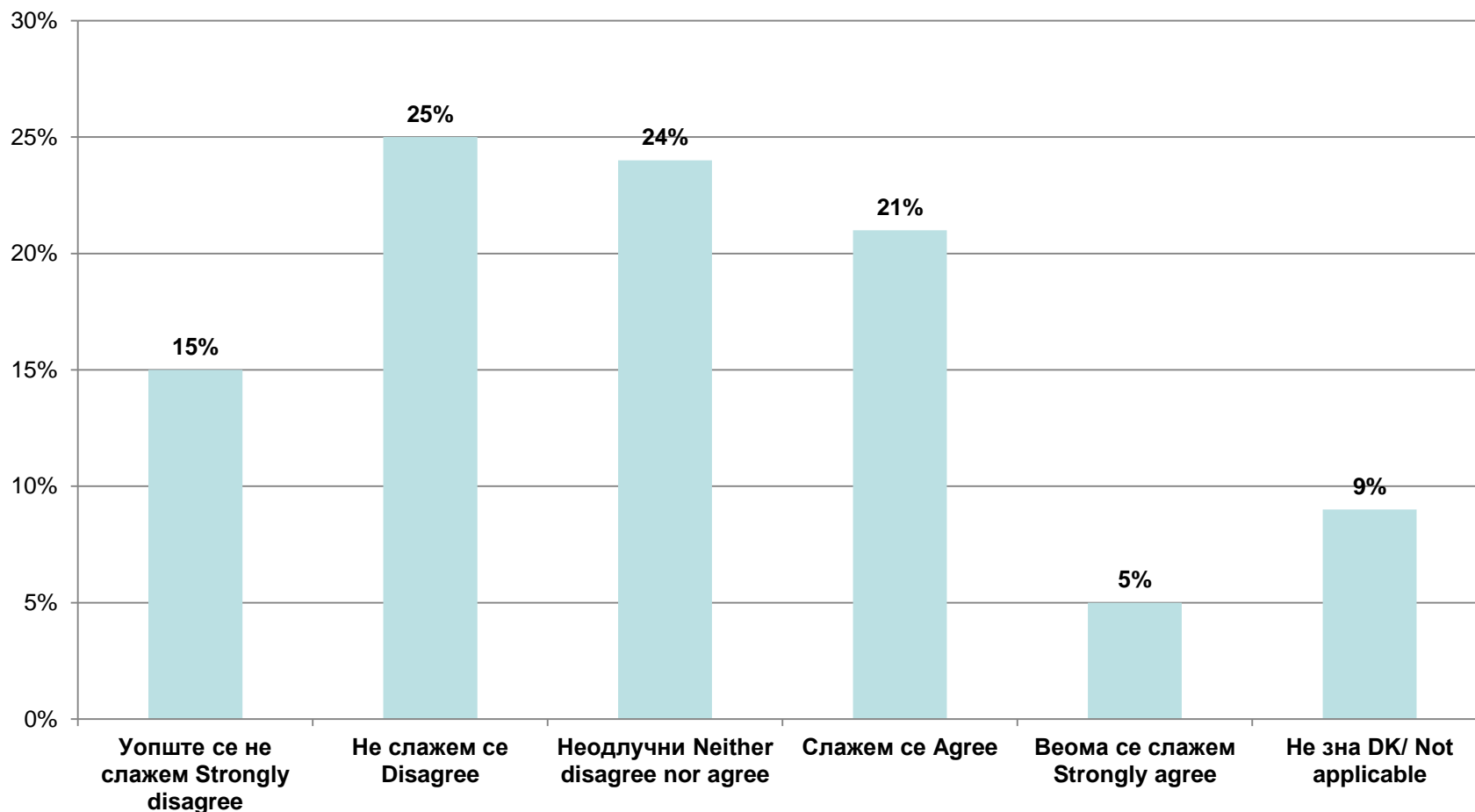
Перцепција напретка

Progress perception

Има ли корупције мање него пре четири године
(2015/2016 у односу на 2011/2012)?

There is less corruption now than around 4 years ago

Има ли корупције мање него пре четири године? There is less corruption now than around 4 years ago

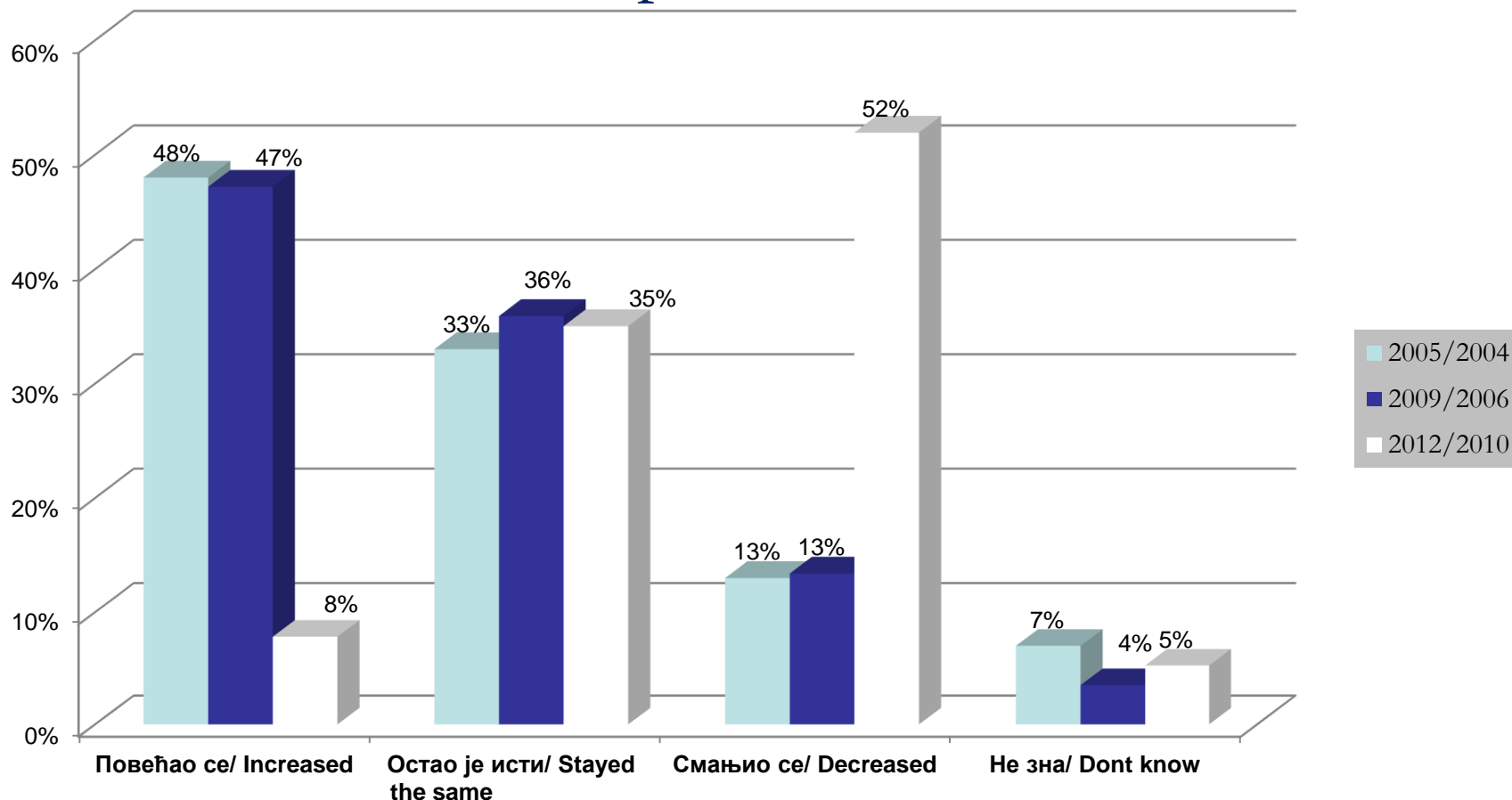
- Док нешто више од четвртине грађана сматра да сада корупције има мање него пре четири године, 40% њих је уверено у супротно. Готово једна трећина не даје јасан одговор.

-
- While 26% of citizens believe that corruption level decreased since 2012, as much as 40% considers it in opposite way. Almost one third provided no clear answer.

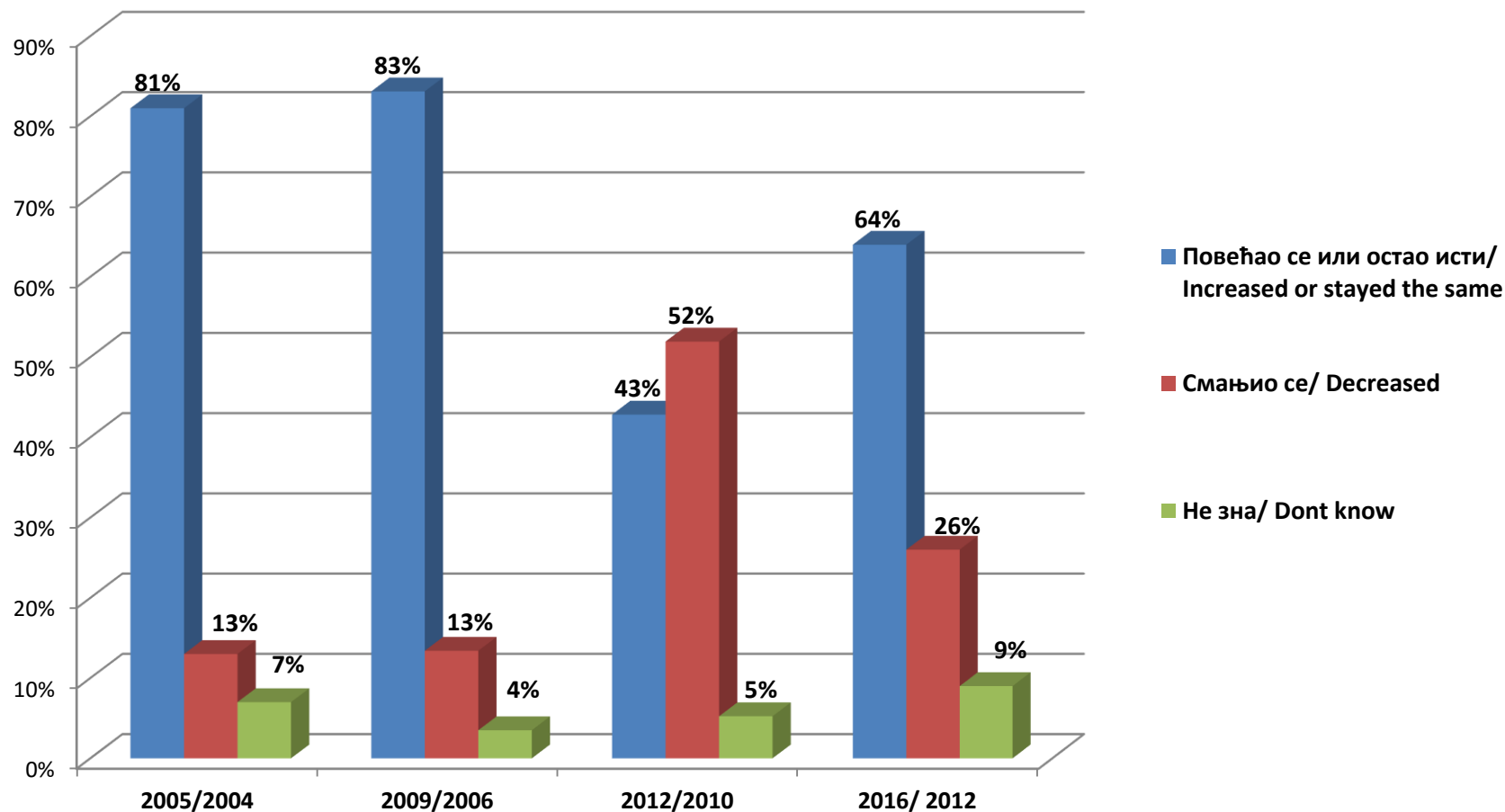
Подсећање – како су испитаници раније процењивали ниво корупције

Reminder: how citizens estimated changes in corruption level

Како грађани сада виде промене у нивоу корупције?

How are changes in corruption level perceived now?

Да ли се корупција смањује?

Does corruption decrease?

- У претходном Барометру, забележен је нагли скок оптимистичких пројекција. Испитивање је 2012. вршено након промене власти и више од половине испитаника је било уверено да је стање боље него у прошлости. Сада се број оних који верују да је остварен напредак у односу на стање из прошлости, то јест да корупције има мање, преполовио (26%), док чак две трећине грађана сматра да напретка нема. Ипак, проценат испитаника који су задовољни резултатима је и даље значајно већи него што је био 2009. и 2005. (13%).
-
- In GCB 2012/2013, there was sudden increase of optimistic projections. 2012 research, conducted soon after government changes, reflected trust of more than half citizens that situation improved. Now, such confidence level split. Only 26% citizens believe that there is progress in place, while almost two thirds don't see any. However, the share of satisfied respondents is still significantly higher than in GCB 2009 and GCB 2005 (13%).

4.

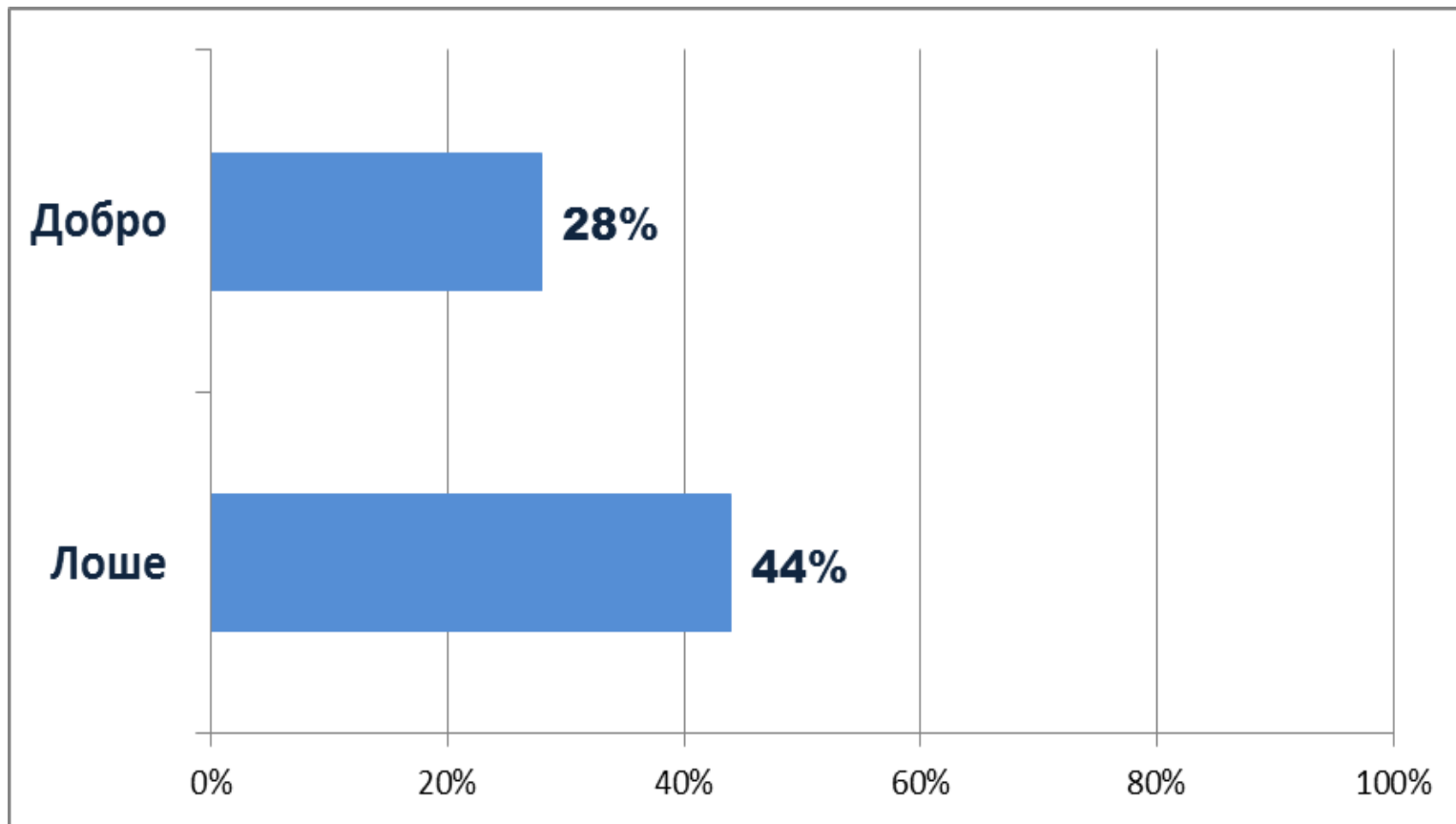
Влада против корупције

Government against
corruption

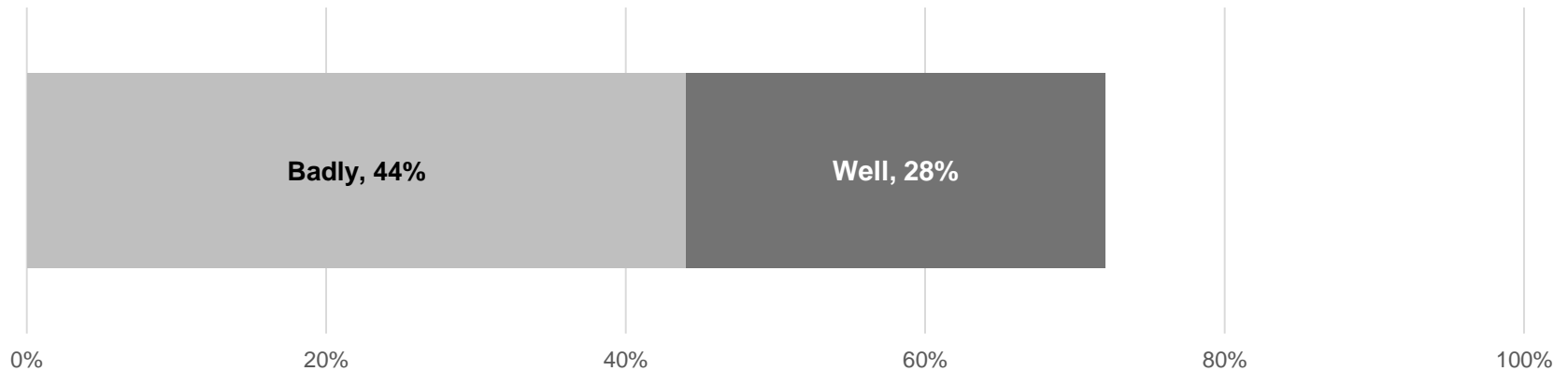
Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Како се актуелна влада бори против корупције?

How well or badly would you say the current government is fighting corruption?

Figure 5: How well or badly is the current government fighting corruption in the government

Base. All respondents

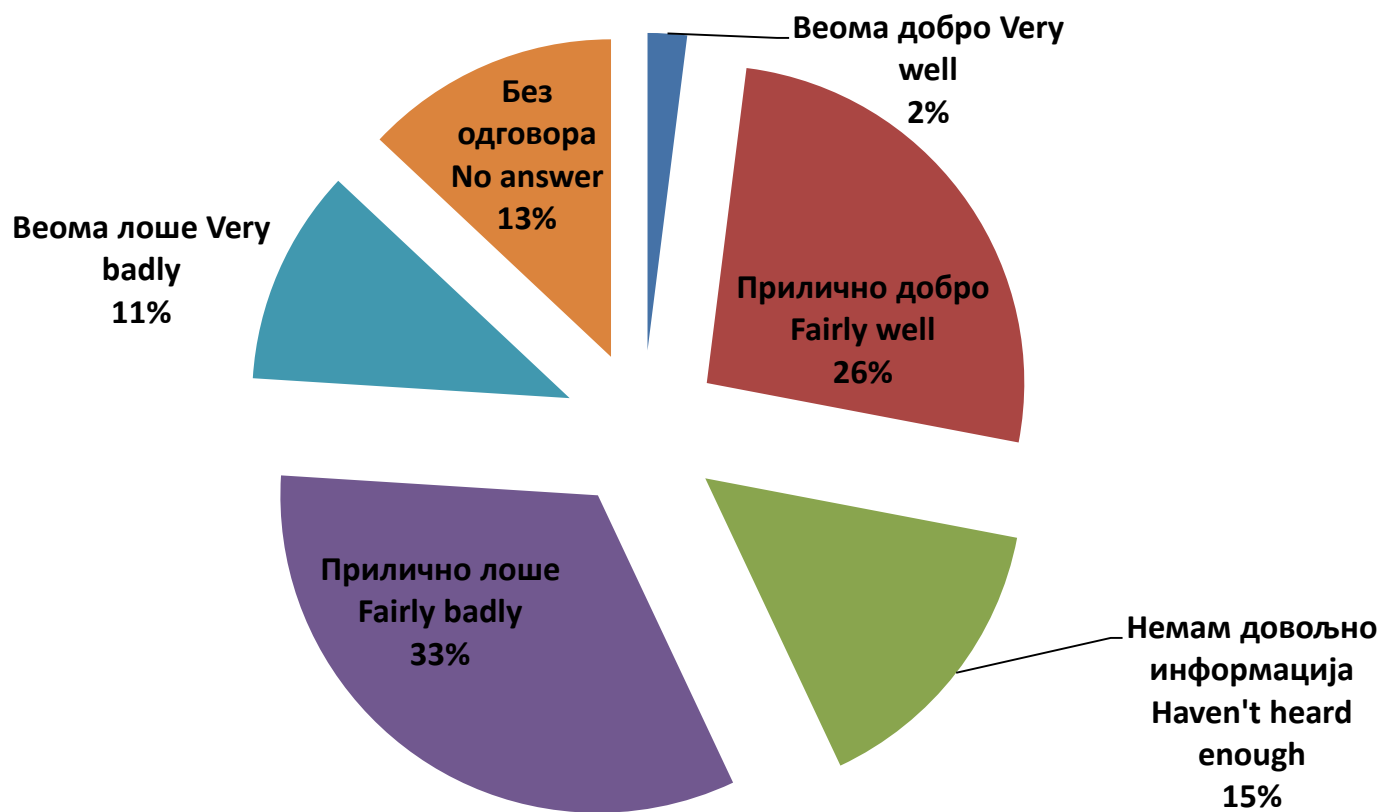
Задовољство радом Владе

Satisfaction with Government work

- Број грађана који су задовољни учинком Владе у борби против корупције је знатно мањи од броја оних који сматрају извршну власт неуспешном (28% спрема 44%), а битно је мањи и од броја људи који иначе подржавају владајуће странке. Да је Влада веома успешна на том послу сматра само 2% испитаника, док је веома незадовољних 11%.
- Number of citizens satisfied with Government's anti-corruption work is significantly lower than the number of those satisfied (28% vs. 44%). It is also smaller than number of April 2016 election voters supporting ruling parties. Difference is even bigger when extreme views are compared (2% of those considering results "very well" vs. 11% evaluated it as „very badly”).

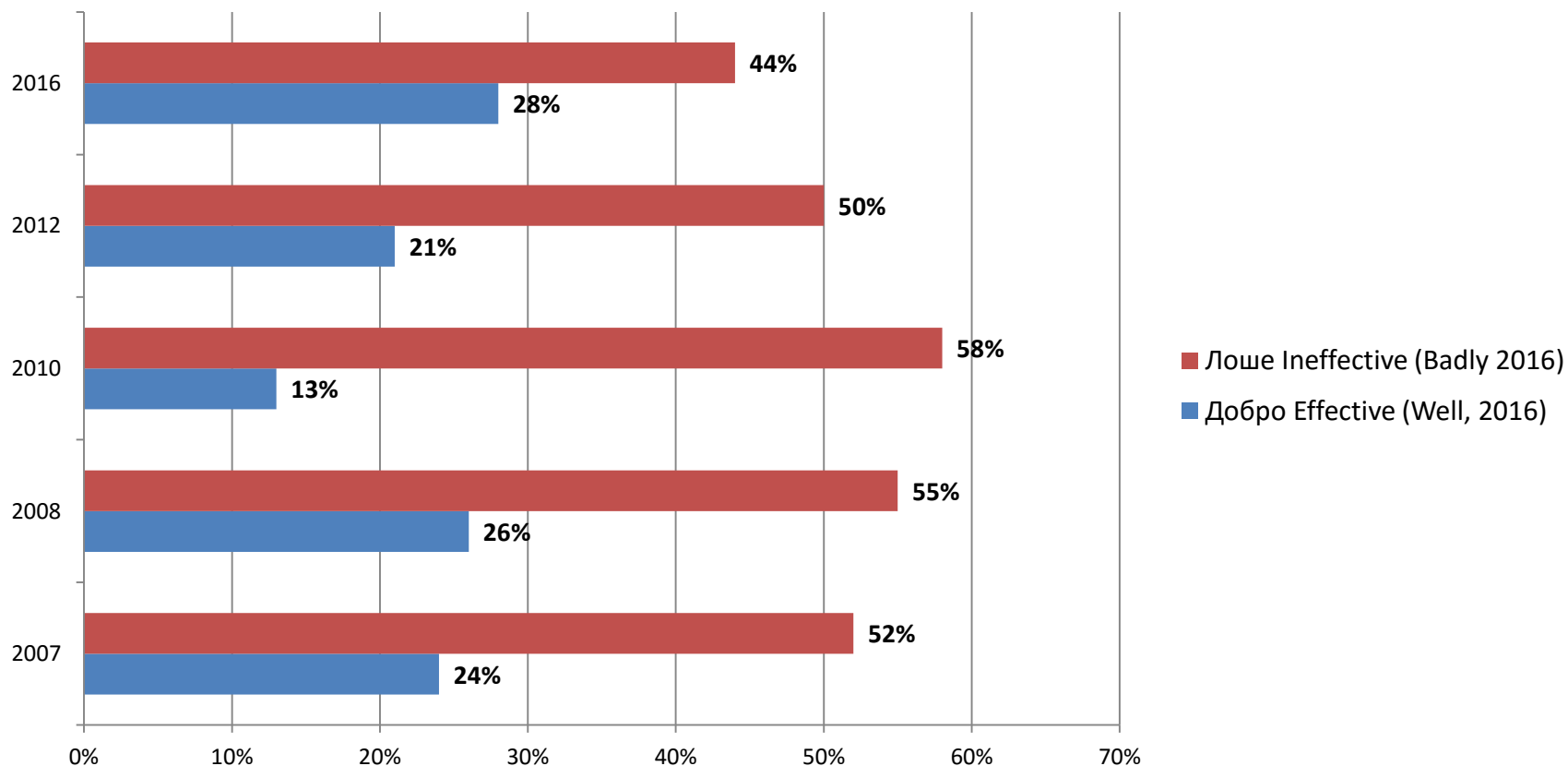
Како се Влада бори против корупције?

How well is government fighting corruption?

Успешност Владе у борби против корупције

Government's efficiency in fighting corruption

Оцена Владе кроз време

Evaluation of Government chronology

- Грађани традиционално оцењују да Влада лоше води борбу против корупције. Садашњи скор је, иако веома лош, један од најбољих, са исподполовичним уделом негативних коментара и са другом најбољом „просечном оценом“ за Владу на глобалном барометру (иза 2007)
- Government is traditionally evaluated as poor performer in fighting corruption and current level of support is, although very bad, one of the best in GCB (with less than 50% of negative remarks and second best average score, after GCB 2007).

Оцена Владе

Assessment of the Government

- Просечна оцена учинка Владе у борби против корупције сада износи 2.71 (на скали од 5 до 1). Напомена: Рачуница ТС, није део ГБК оцењивања. За разлику од претходних Барометара, 2015/16 није био понуђен „средњи одговор“ (оцена 3), па је просек срачунат на основу оцена 1, 2, 4 и 5).
- Average score for government's activities in fight against corruption 2.71 (on 5 to 1 scale). Note: TS calculation, not part of GCB scoring. Unlike before, 2015/16 research does not include mid-point answer (score 3).

	2007	2008/09	2010/11	2012/13	2015/16
Просечна оцена/ Average score	2.73	2.38	2.24	2.47	2.65

5.

Перцепција грађана

Citizens' perception

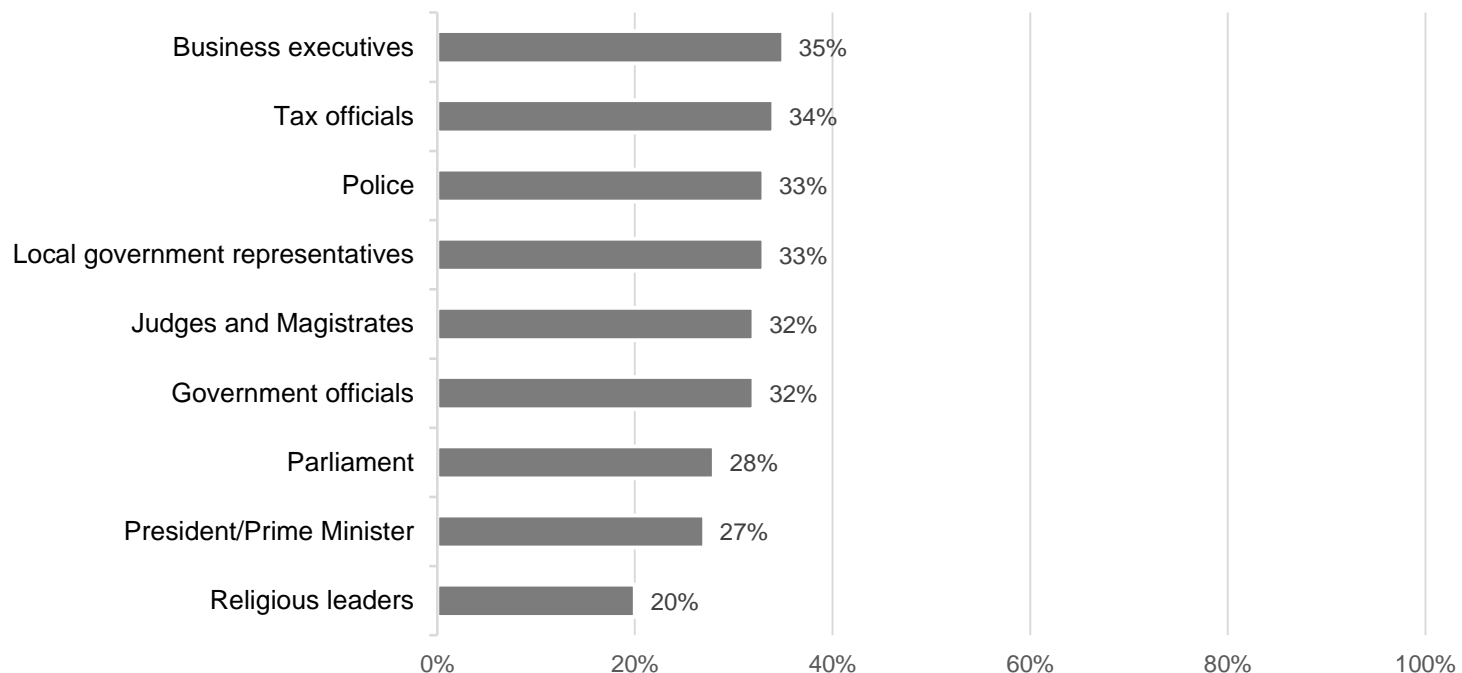
Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Утисак грађана о корумпираности – проценат оних који су се изјаснили да су корумпирани сви или „већина“

Perception of corruption

Figure 1: Perception of corruption, by institution - proportion that think most or all are corrupt

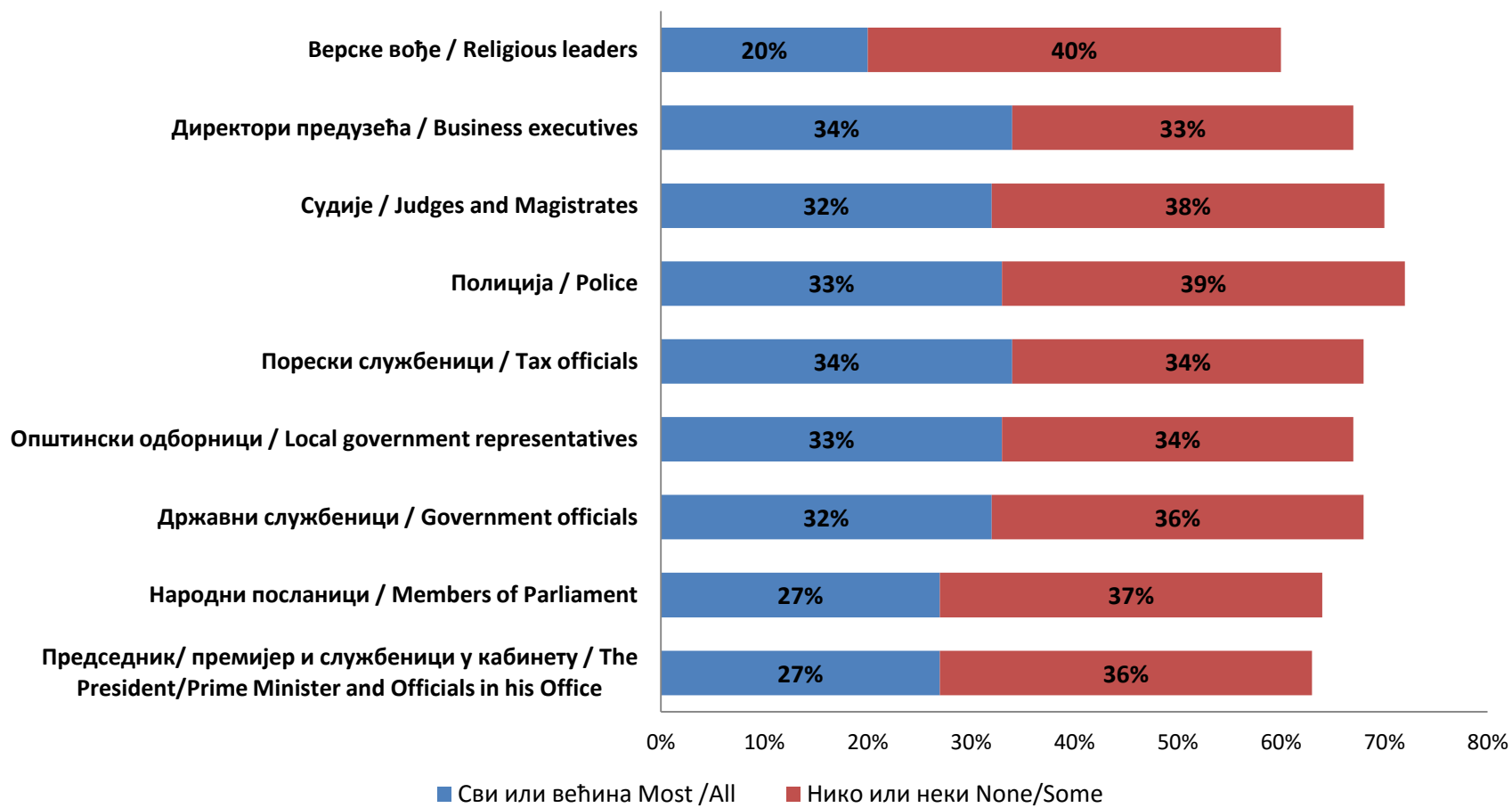

Base. All respondents

Утисак грађана: да ли су умешани у корупцију

Perception: are they involved in corruption?

Перцепција грађана

Citizens' perception

- Перцепција грађана о корумпираности је мерена на нешто другачији начин него раније, тако да директна поређења нису могућа. Генерално, утисак је да они веома слично оцењују корумпираност појединих функционера и службеника. Донекле је изненађење што су неки високи званичници перципирани као мање корумпирани од „обичних службеника“ (27% наспрам 32% до 34%).
-
- Citizens' perception was measures differently and no direct comparison is possible with previous GCB. In overall, there is significant number of “don't know” answers and scores are rather similar for various types of officials. However, it is a bit surprising that higher officials are evaluated as slightly less corrupted than lower ones (27% compared to 32-34%).

6.

Случајеви подмићивања

Actual bribery

Непосредно искуство грађана са корупцијом

- Истраживање непосредног искуства грађана са корупцијом (**случајеви када су грађани дали мито**) било је **фокусирано на 8 сектора (врста институција)**: саобраћајна полиција, здравство, јавне службе које издају службене исправе (нпр. пасош, изводи из службених евиденција, укњижење), образовни систем, правосуђе (грађанске парнице), службе надлежне за накнаде за незапослене и за друге накнаде у оквиру социјалног осигурања)
- У приказу нису узети у обзир сектори/институције са којима је имало контакта мање од 60 испитаника.

Шта треба имати на уму?

- Барометар даје податке о распрострањености корупције, али пре свега ситне, о којој грађани имају непосредна сазнања.
- Барометром **није обухваћен цео јавни сектор**, већ само поједине институције.
- Барометар **не обухвата случајеве** када је мито тражено или нуђено, али није дато (прихваћено).
- Листа институција није идентична оној из претходног истраживања, па треба бити опрезан при поређењима.

Citizens experience with corruption

- The survey on direct citizens' experience with corruption focused on 8 sectors (institution type), including the following:
  - Road police
  - Medical treatment in the public health system
  - Official documents from authorities
  - Social security benefits
  - Public education (primary or secondary)
  - Public education (vocation)
  - Unemployment benefits
  - Courts for a civil matter
- Bribery frequency is shown only when more than 60 persons say that they came into contact with each institution/sector

Important notices

- Barometer may indicate **how widespread is petty corruption** (not all), since that is what citizens may witness about
- Barometer **does not cover whole public sector corruption**, but only corruption in selected institutions / sectors
- The list of selected institutions / sectors has changed since previous GCB surveys, so care should be taken when comparing the results with previous year surveys.
- Barometer includes **only information about executed bribery**, i.e. criminal offences, where bribery was only offered or asked for, but not accepted (given) are not covered

Главни показатељи

Барометар даје податке на основу којих се може проценити минимална тамна бројка криминалитета за кривична дела корупције.

- 68% испитаника је имало контакт са неком од посматраних институција
- 22% њих (или чланова домаћинства) је дало мито макар једном у последњих годину дана
- То значи да је 15% укупног броја грађана дало мито макар једном у посматраним секторима за последњих годину дана
- Када се овај проценат пренесе на укупан број домаћинстава у Србији (попис из 2011), долазимо до минималног броја од 374.205 случајева ситне корупције на годишњем нивоу, док је стварни вероватно значајно већи
- С друге стране, на годишњем нивоу, према последњим доступним подацима (2014) за кривично дело злоупотребе службеног положаја је пријављено 3014 људи, за примање мита 142, за давање мита 84, трговину утицајем 33 а злоупотребе у вези са јавном набавком 79. У истој години је због корупције оптужено 1044 особе.
- Мање од 1% кривичних дела корупције икада буде пријављено, а број оптужених и кажњених је далеко мањи!

Main indicators

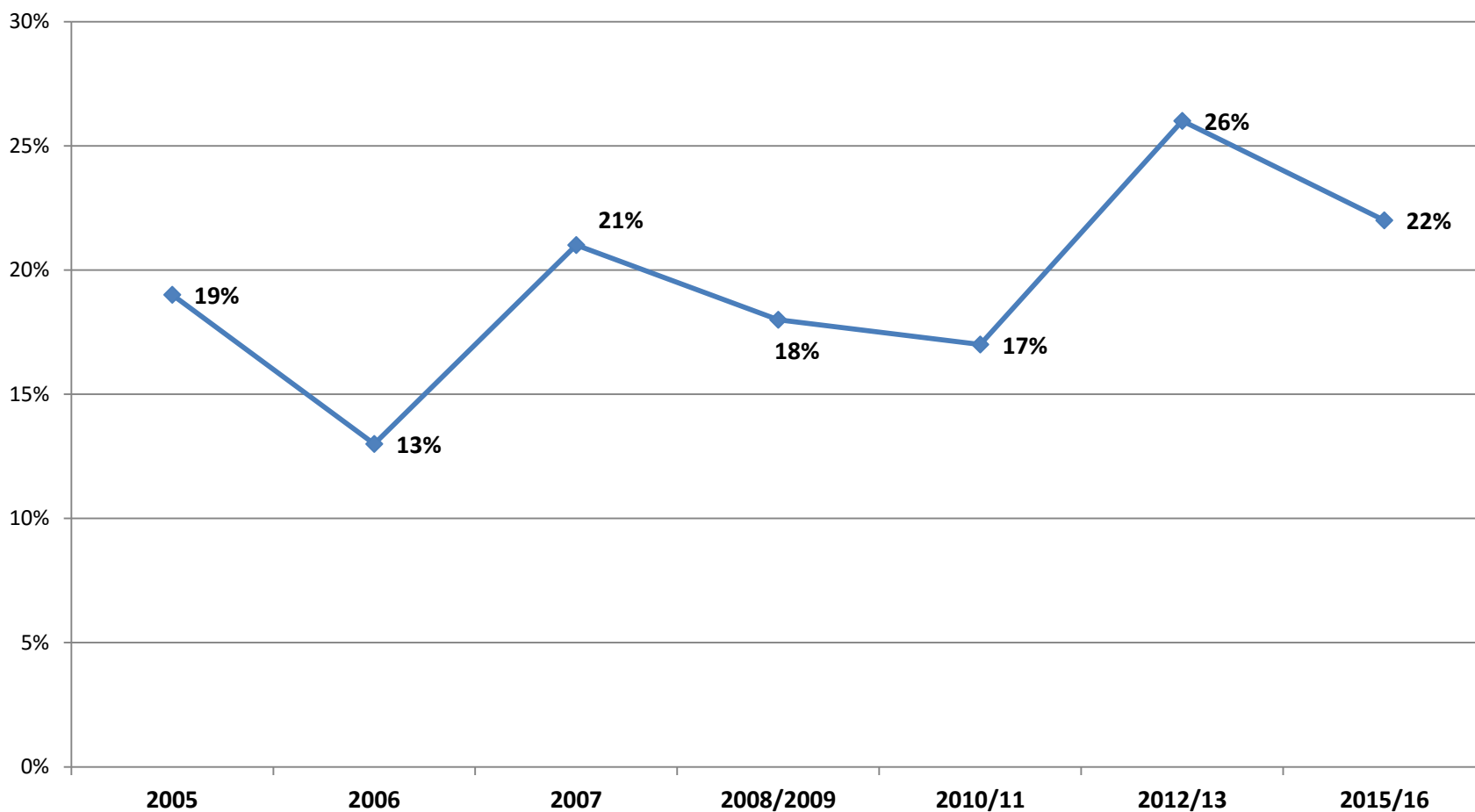
Barometer provide data that may indicate “dark figure of corruption criminal offences”.

- 68% citizens had contact with at least one of observed institutions during last year
- 22% of households who have come into contact with at least one public service in the same period, has paid a bribe.
- It means that at least 15% of overall number of citizens/households paid bribe in one of observed sectors
- When calculated against overall number of households in Serbia (2011 census), there is minimal number of 374.205 petty corruption cases on annual level, while real number is probably significantly bigger
- On the other hand, according to the last available data (2014) there were criminal charges against 3014 persons for abuse of power, 142 for briber receiving, 84 for bribe giving, 33 for trading in influence and 79 for abuses related to public procurements. In the same year, there was only 1044 persons indicted by public prosecutors.
- So, less than 1% of corruption criminal offences is even reported (and significantly lesser accused for, not to say punished)!

Поређења са ранијим Барометрима

Comparisons with previous GCBs

Поређења са ранијим Барометрима

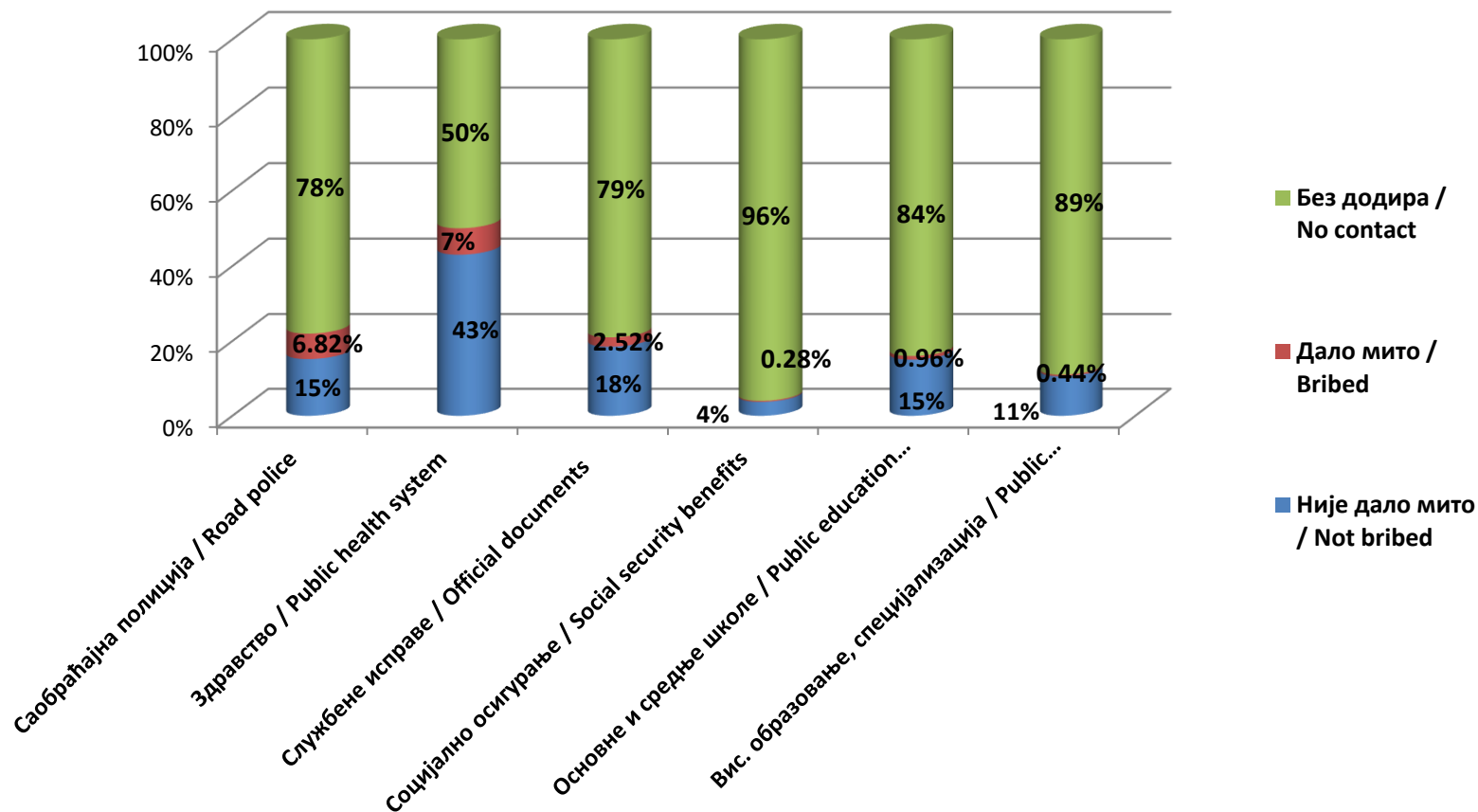
Comparisons with previous GCBs

- Иако су поређења атрактивна, треба их узети са дозом резерве. Наиме, круг институција се мења, као и број испитаника који не дају одговор, тако да неке промене могу бити последица тих фактора. Очигледно је ипак да нема значајнијег пада током последњих година, на против. Постоји и тренд пада коришћења услуга јавног сектора, тако да се проценти подмићивања односе на мањи број случајева.
-
- Comparisons are not fully reliable, since sample of institutions is not the same in every GCB, and number of those who refused to answer differ. However, it is clear that there is not significant decrease in recent years, on the contrary. There is also a trend of decreased consumption of certain public sector services. So, the percentage of bribery in such instances refer to the smaller number of overall cases.

Подмићивање по секторима - укупно становништво

Bribery in sectors - total population

Подмићивање по секторима - укупно СТАНОВНИШТВО

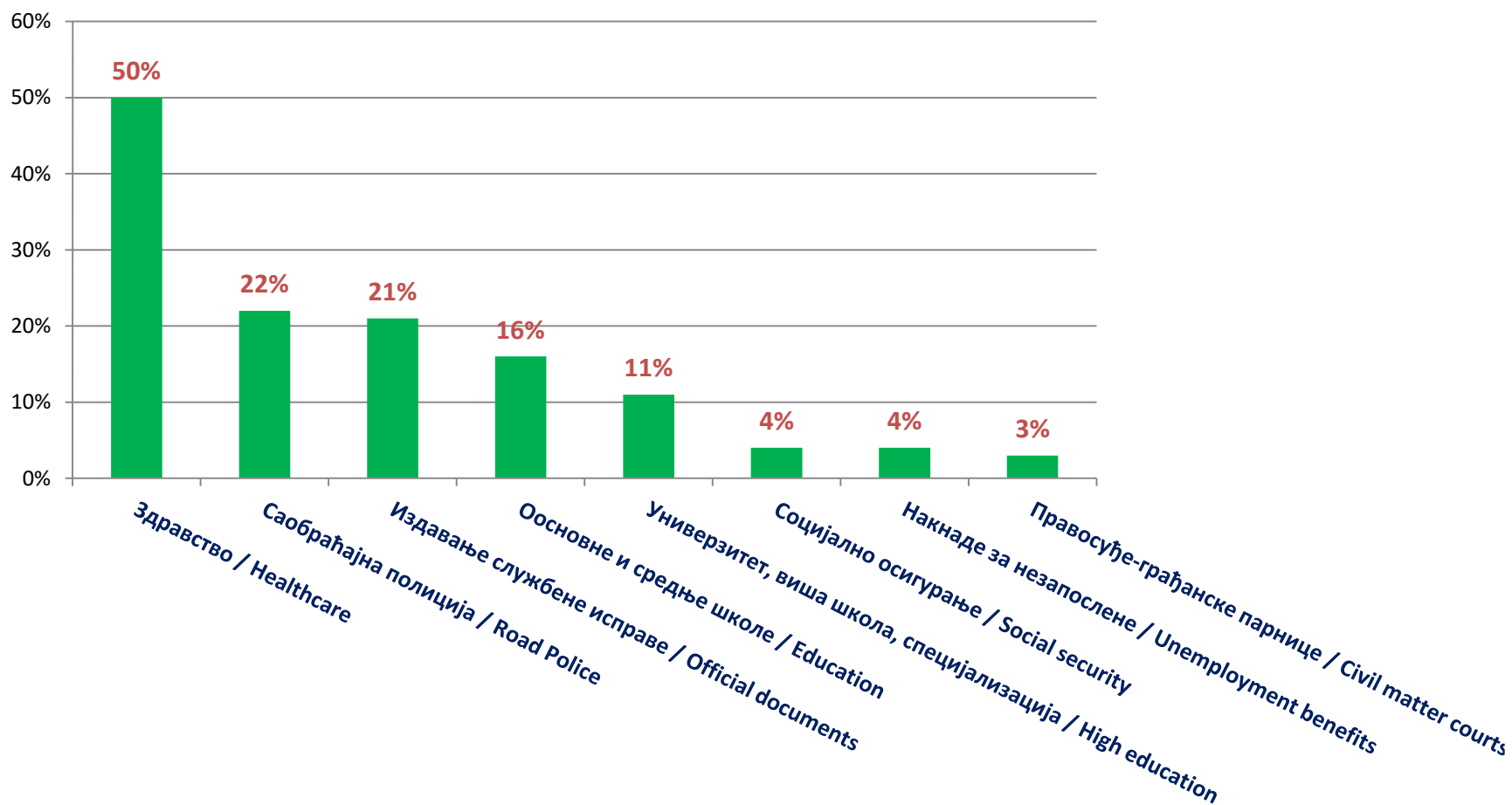
Bribery in sectors - total population

- Када се посматра на укупној популацији, види се да већина грађана није у прилици и/или не даје мито у већини јавних институција, а да је број оних који то чине значајан и у апсолутним износима само у односу на саобраћајну полицију и здравствене службе.
- Majority of citizens either do not bribe or do not have chance to bribe in most of public services. In absolute terms, the amount is high only for contacts with traffic police and public health service.

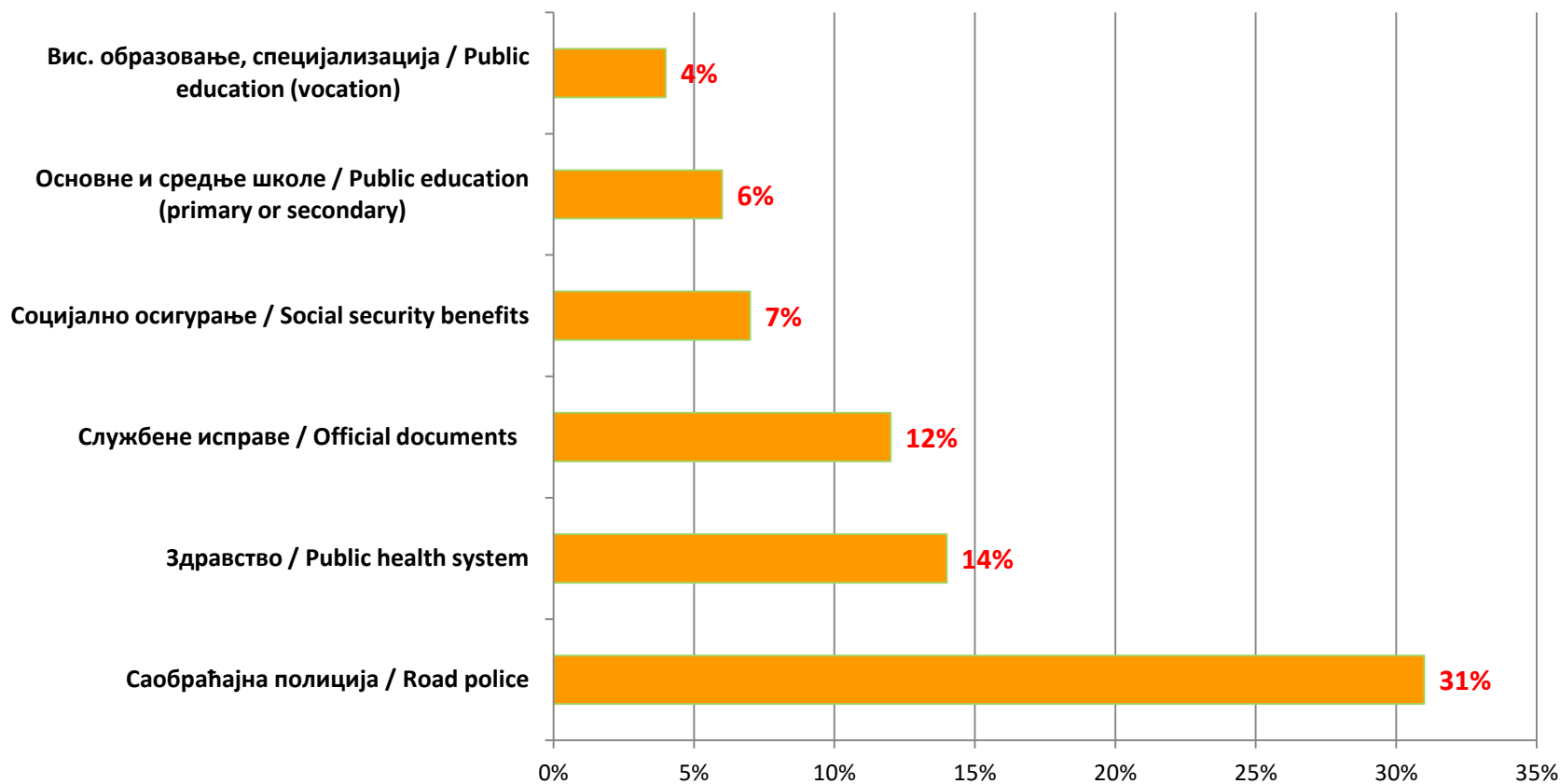
Грађани у контакту са пружаоцима услуга

Contact with public services

Колико корисника је дало мито у последњих годину дана?

Share of service users that bribed in last 12 months

Подмићивање по секторима

Bribery in sectors

- Од 8 сектора/служби, за два није било довољно одговора да би се нашли на листи (парнични судови и служба за запошљавање). Саобраћајна полиција се сматра веома умешаном у корупцију, са чак 31% оних који су са њом имали посла. То је више него што је у ранијим барометрима био укупан проценат корупције у контакту са полицијом. Здравство и разне службе које издају дозволе и одобрења следе са 14 и 12 % подмићивања, што је боље него пре четири године, али и даље лошије него у ранијим истраживањима.
-
- Out of 8 sectors/services, for 2 there was not sufficient number of contacts to be further listed (civil law court and unemployment service). Traffic police is considered highly involved in corruption with 31% of those having contacts with. That is higher than total % of police corruption in previous GCBs. Health and Registry services are on 14% i.e. 12 %, that is better than 4 years ago but worse than before.

Поређења са ранијим годинама

Comparisons with previous GCBs

2007	5%	5%	13%	18%	2%
2008/09	6%	8%	12%	9%	5%
2010/11	4.10%	13.20%	12.70%	14.80%	3.40%
2012/13	15%	18%	21%	16%	16%
2015/16	10%	-	14%	31%	12%
	Образовање/ Education	Правосуђе/ Judiciary	Здравство/ Medical	Полиција/ Police	Службе које издају дозволе и одобрења/ Registry service

7.

Пријављивање корупције

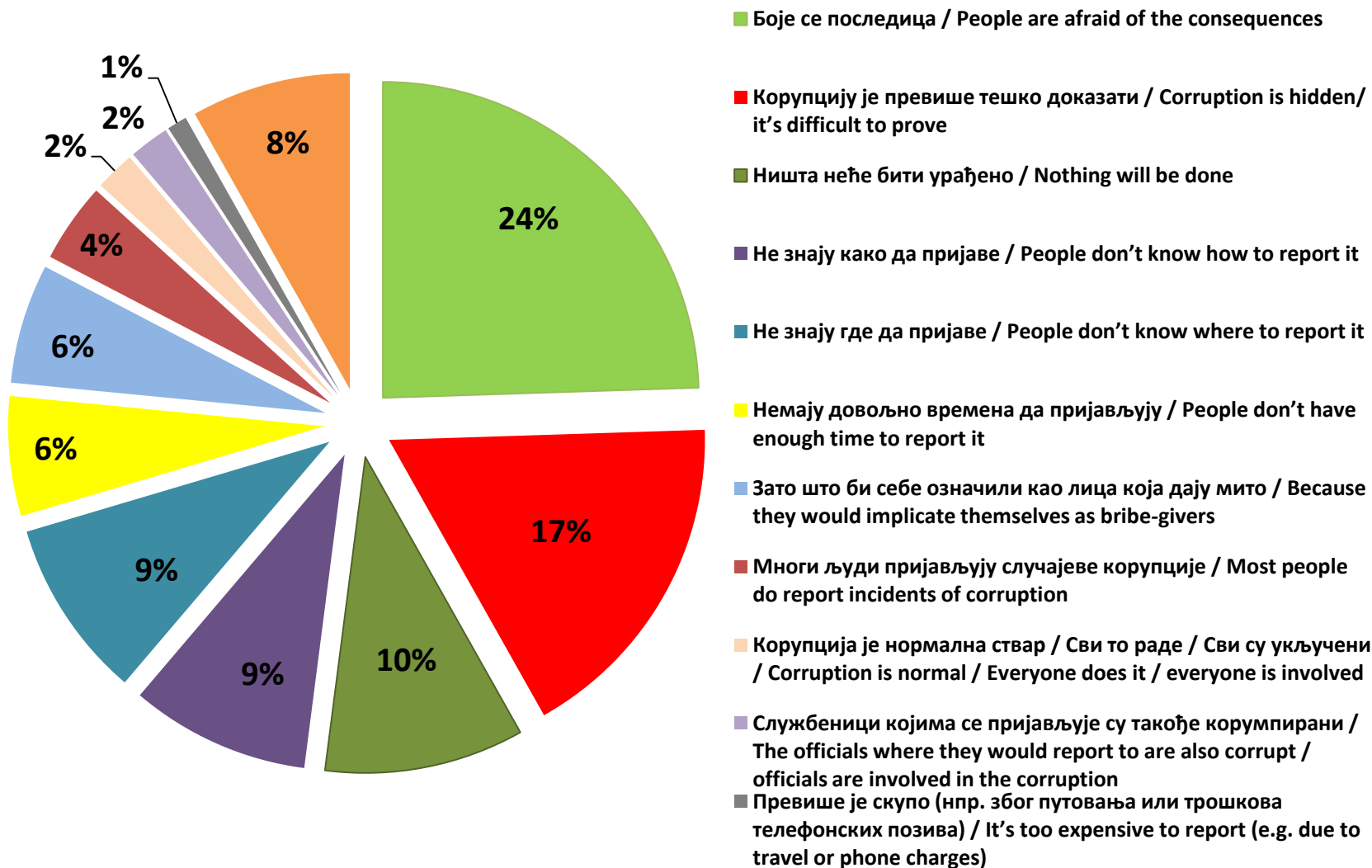
Corruption reporting

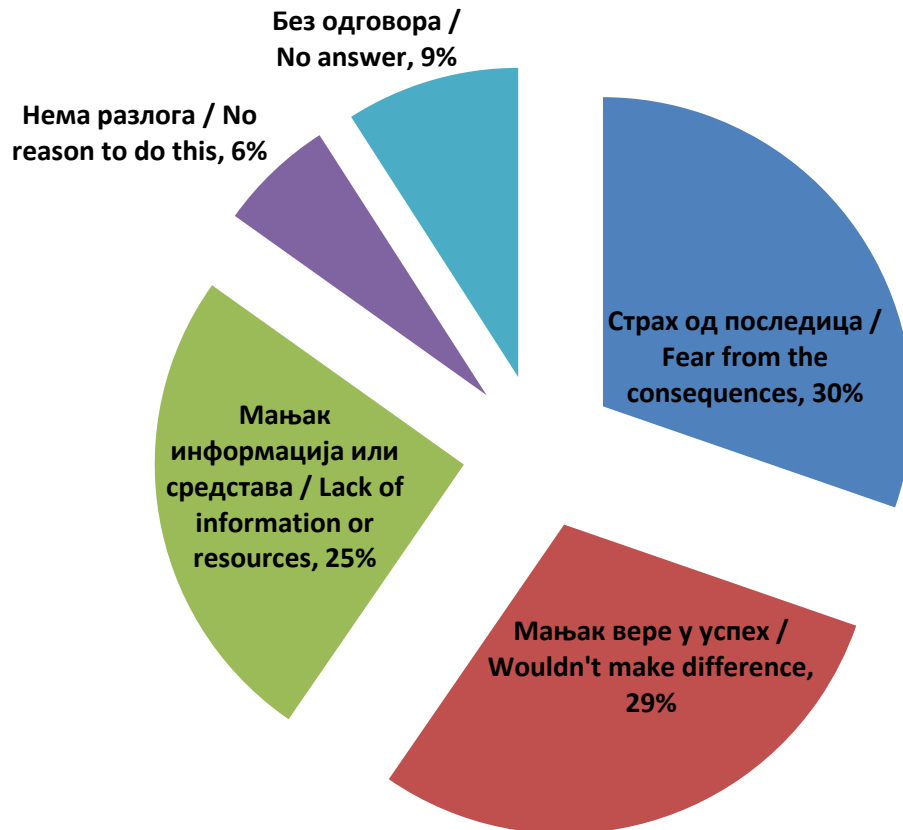
Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Зашто људи не пријављују случајеве корупције?

Why many people do not report corruption when it occurs?

Разлози непријављивања (груписање сличних одговора) / Why people do not report (responses with similar point grouped)

Разлози непријављивања

Why people do not report

- Очигледно је да досадашња антикорупцијска политика, укључујући ту и доношење Закона о заштити узбуњивача и „нулту толеранцију“, није донела резултате. Државни органи нису уверили једну трећину грађана у основну ствар – да неће трпети штету ако пријаве корупцију. Следећу трећину су државни органи пропустили да увере (својим ефикасним деловањем) да ће заиста испитати случај корупције који им је пријављен. Најзад, једна четвртина чак и не зна коме и како да пријави корупцију.
-
- It is obvious that anti-corruption policy, including Whistleblowing law, and “zero-tolerance” manifesto did not produce results. Almost one third of citizens is not convinced by the state that there will be no reprisal if report corruption. Another third is not convinced by the state that somebody will actually deal with reported corruption case. Furthermore, one quarter does not even know whom and how to report.

Пријављивање корупције

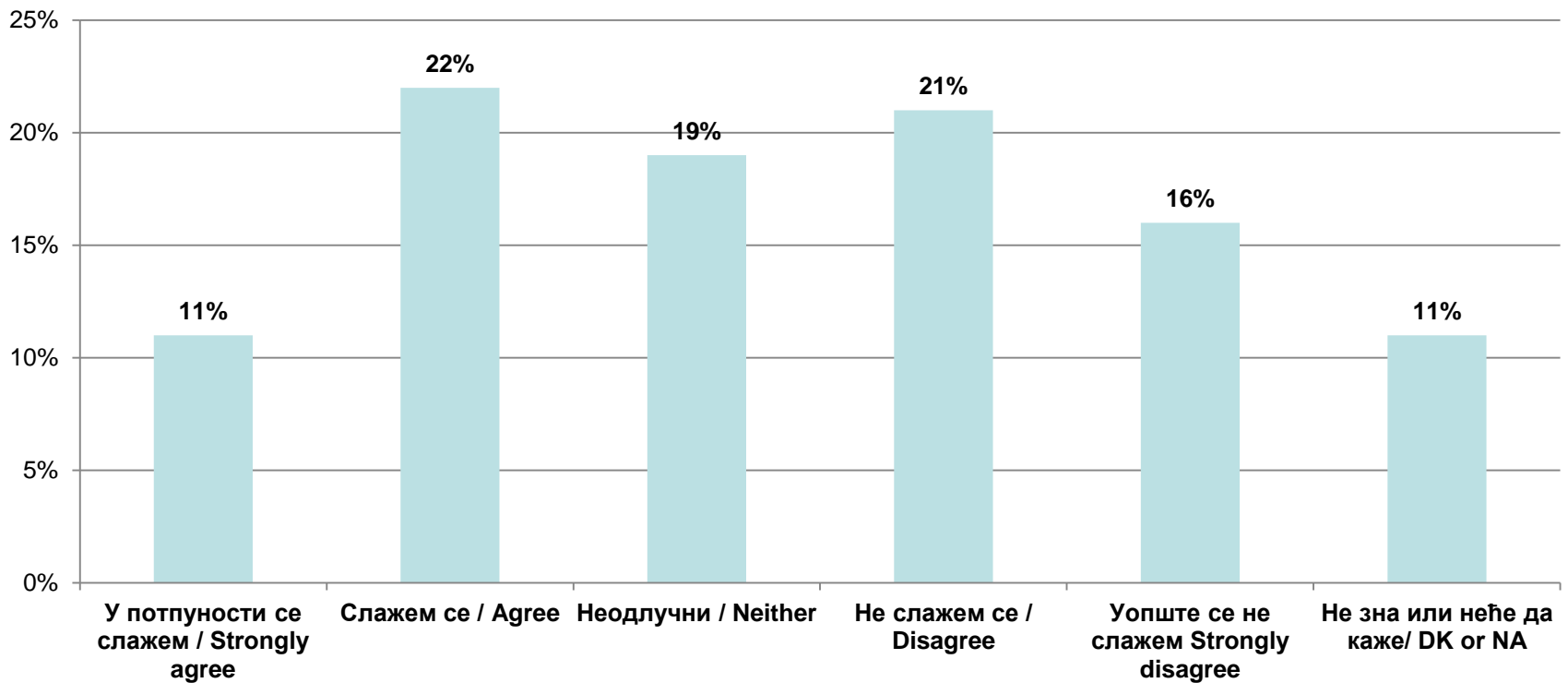
Reporting of corruption

	У потпуности се слажем / Strongly agree	Слажем се / Agree	Неодлучни / Neither	Не слажем се / Disagree	Уопште се не слажем Strongly disagree	Не зна/ DK
Обични људи могу да допринесу борби против корупције / Ordinary people can make a difference in the fight against corruption	11%	22%	19%	21%	16%	9%
Прихватљиво је пријавити корупцију / It is generally acceptable to report a case of corruption	6%	15%	19%	30%	20%	9%
Осећам личну обавезу да пријавим корупцију чији сам сведок / If I would witness an act of corruption, I would feel personally obliged to report it	8%	26%	24%	18%	10%	11%
Пријавио/ла бих корупцију и по цену изгубљеног дана / I would report a case of corruption even if I would have to spend a day in court to give evidence	8%	21%	26%	19%	11%	11%

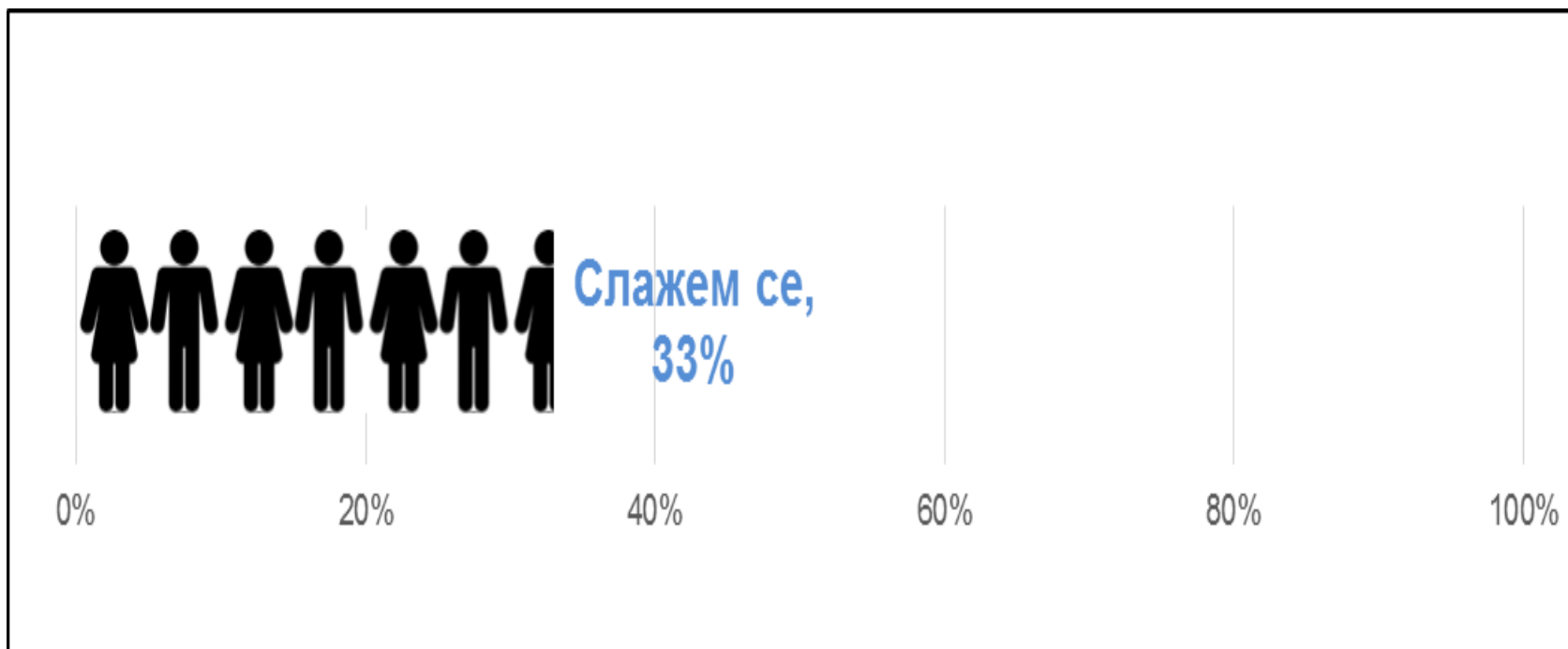

Потенцијал Potential

Обични људи могу да допринесу борби против корупције
Ordinary people can make a difference in the fight against corruption

Обични људи могу да допринесу борби против корупције

Допринос грађана

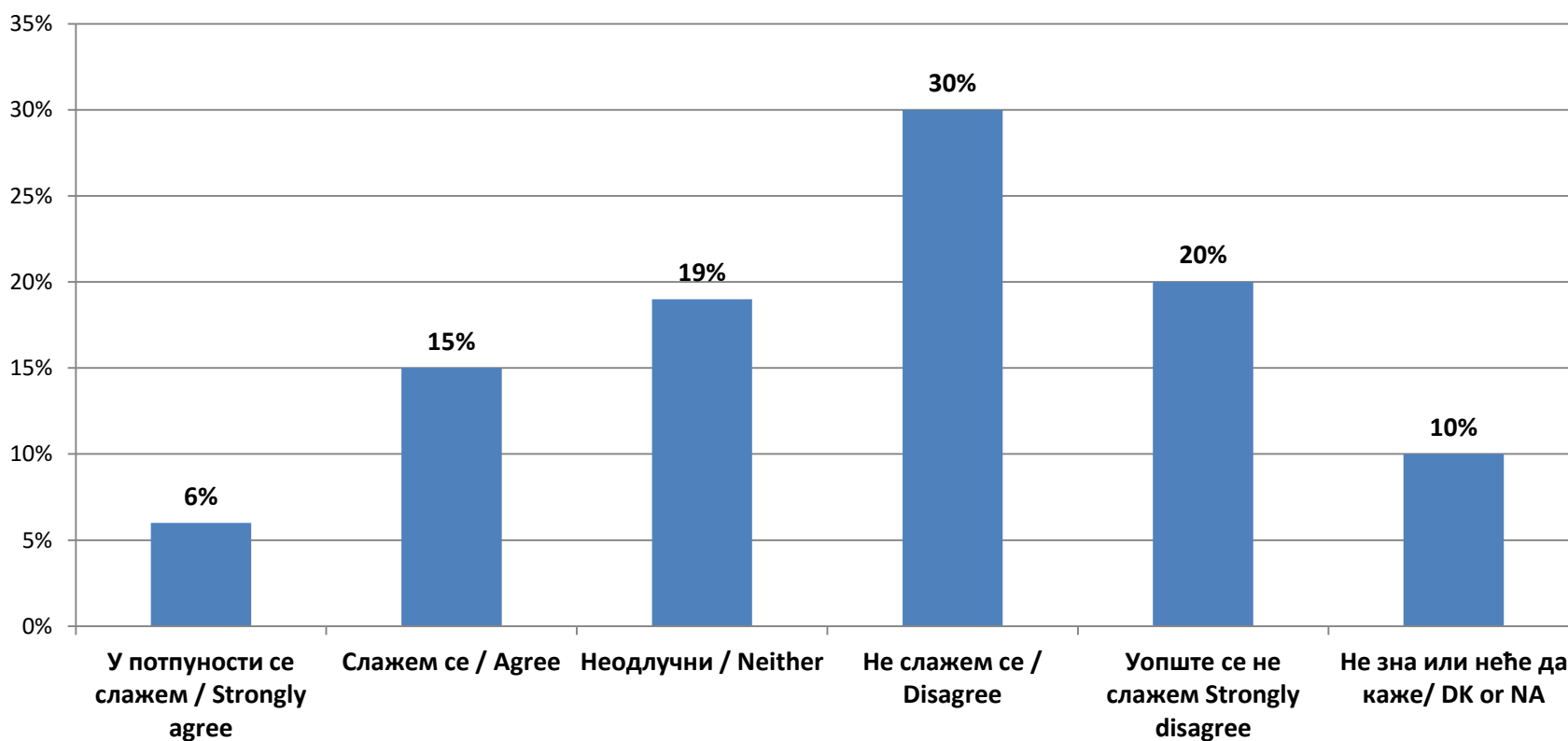
Citizens contribution

- Трећина грађана сматра да и обични људи могу да допринесу борби против корупције, а приближно исти број сматра моралном обавезом да пријави корупцију чији је сведок. Пре четири године, када је питање било нешто другачије формулисано, број грађана спремних да пријаве корупцију је био знатно виши (58%). Свега 21% грађана сматра да је пријављивање корупције „друштвено прихваћено“, што не делује обећавајуће за узбуњиваче.
-
- One third of citizens consider that people can make difference in fighting corruption, and almost the same amount would report corruption, as a moral duty. Four years ago, the percentage of those willing to report was higher (58%), and that was affected by difference in question as well. Only 21% considers corruption reporting “generally acceptable” in society, which is quite discouraging for whistleblowers.

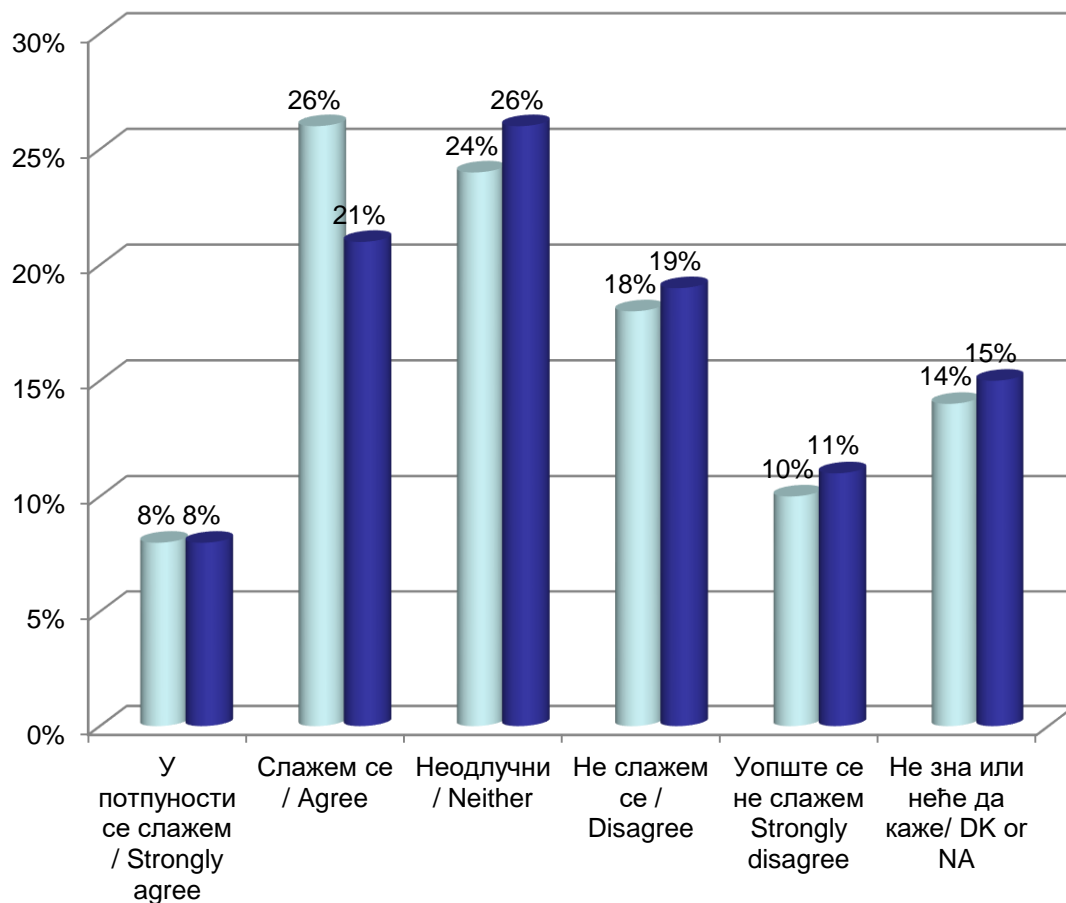
Узбуњивачи Whistleblowers

Прихватаљиво је пријавити корупцију
It is generally acceptable to report a case of corruption

Пријављивање као морална дужност

Moral duty to report

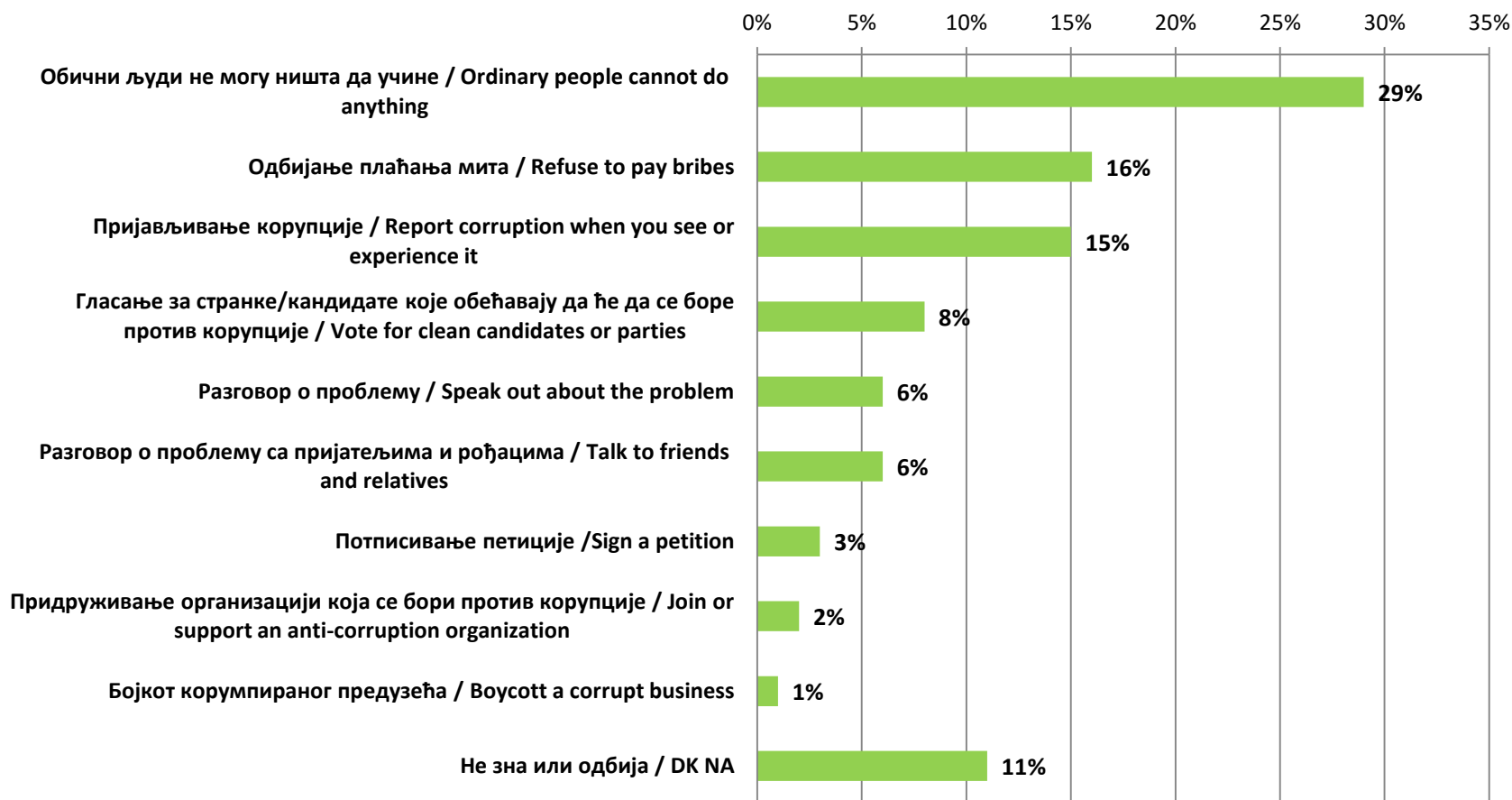

■ Осећам личну обавезу да пријавим корупцију чији сам сведок / If I would witness an act of corruption, I would feel personally obliged to report it

■ Пријавио/ла бих корупцију и по цену изгубљеног дана / I would report a case of corruption even if I would have to spend a day in court to give evidence

Спремност грађана да узму учешћа у борби против корупције

8.

Утицај новца на
доношење одлука

Money in politics and
decision making

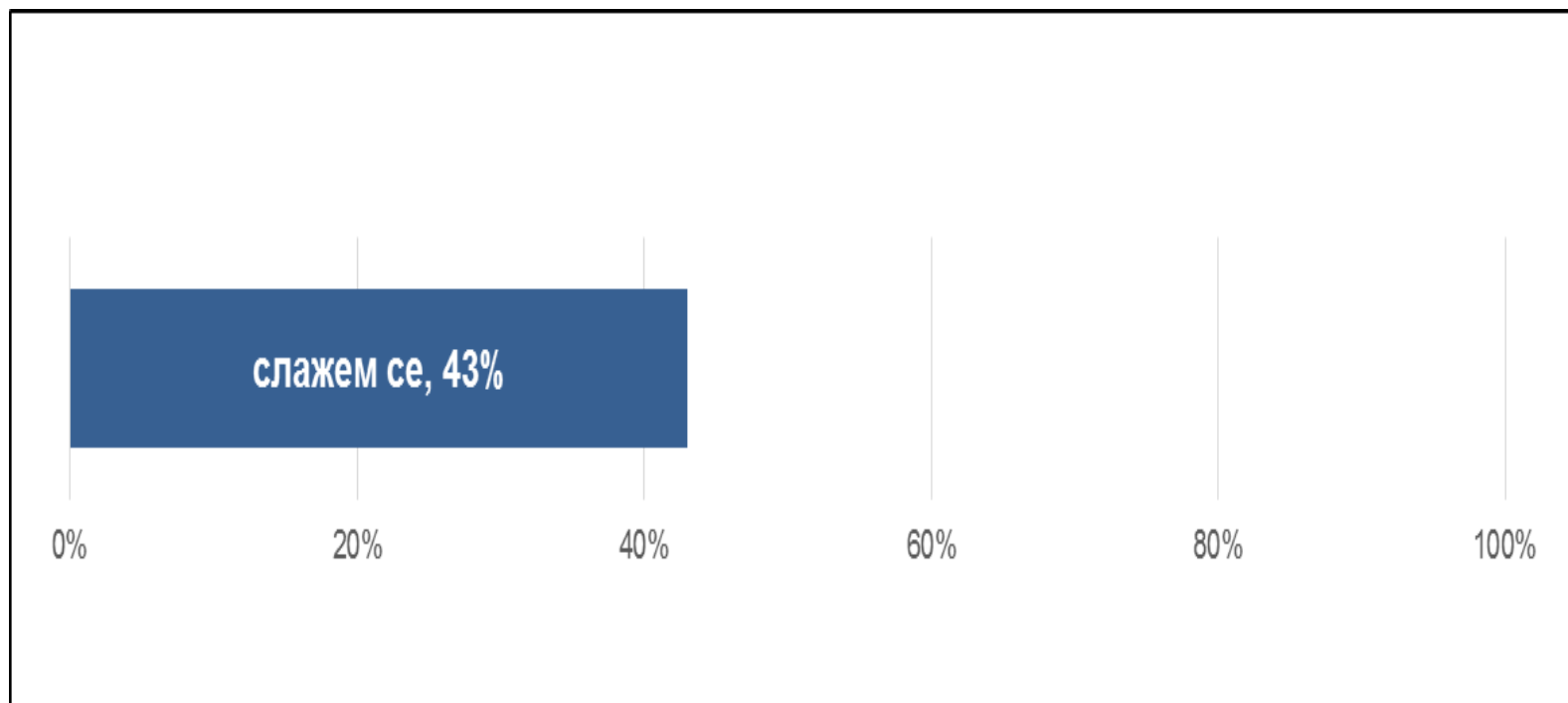
Утицај богатих на одлучивање

Influence of wealthy people

- За строжа правила ради смањења утицаја богатих појединаца на одлуке Владе, средња оцена је 5,1 на скали од 0 до 10, уз чак 29% неодлучних.
  - За забрану фирмама да финансирају политичке партије и кандидате на изборима, средња оцена је 6,93 на скали од 0 до 10, уз само 5% неодлучних
-
- For more strict rules to limit influence of reach individuals moderate support (5.1) with 29% of don't know answers
  - For ban of corporate party financing strong support (6.93), and only 5% of don't know answers

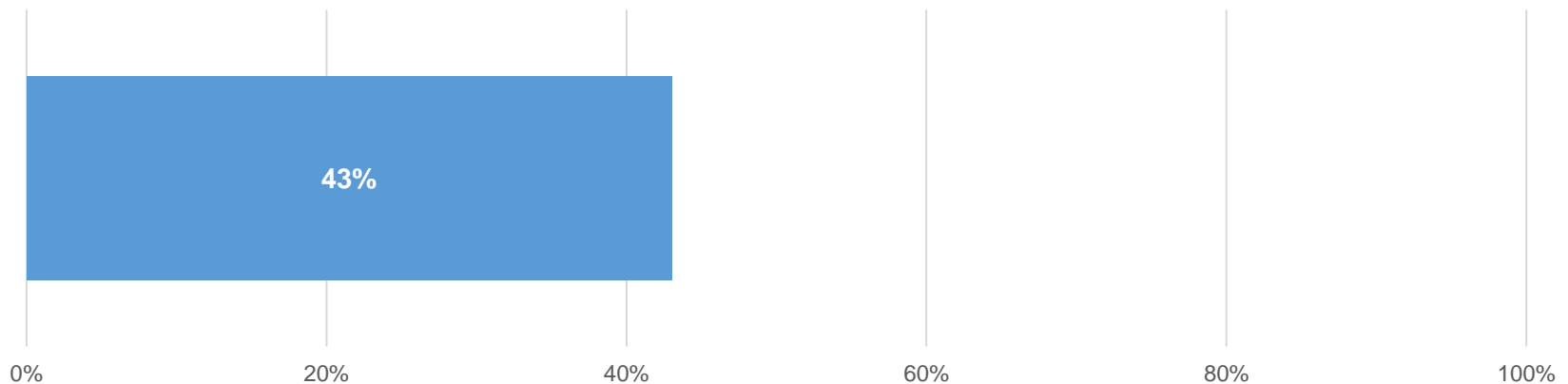

Богати појединци често користе свој утицај на владу ради својих сопствених интереса и требало би да постоје строжа правила како би се то спречило

Support for stricter lobbying rules

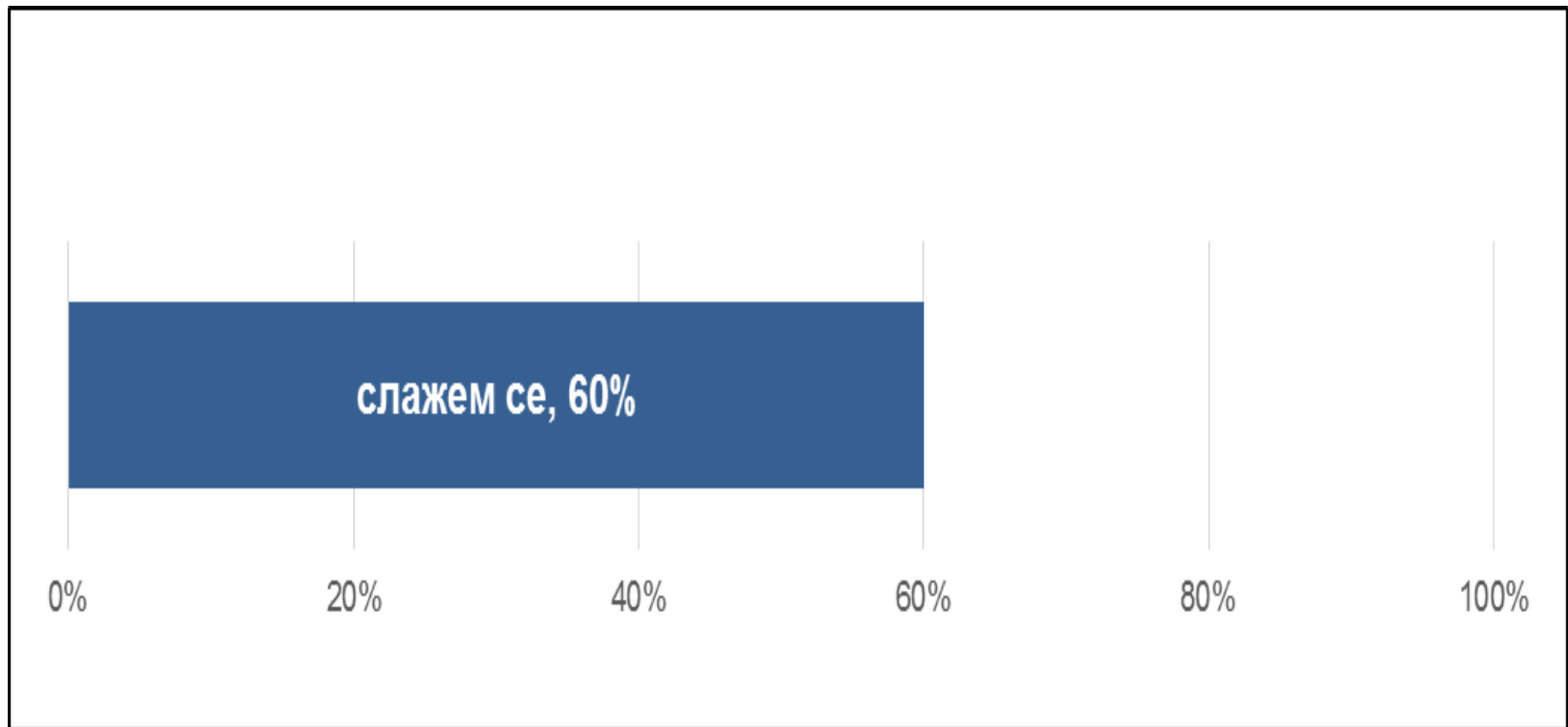
Figure 8: Proportion who agrees that "Wealthy individuals often use their influence on government for their own interests and there should be stricter rules to prevent this."

Base. All respondents

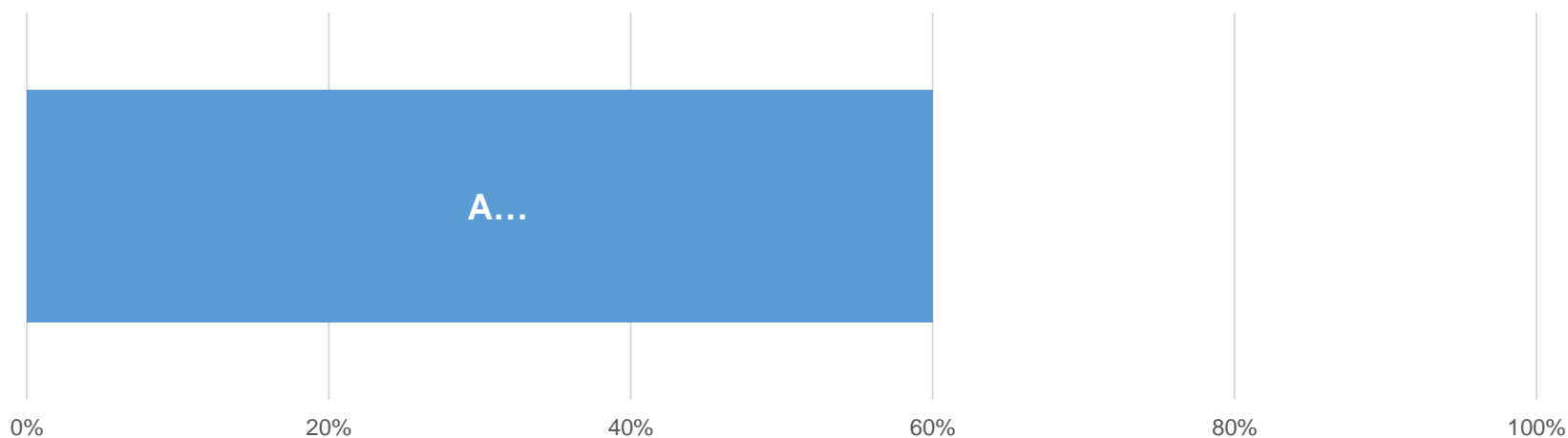

Требало би потпуно забранити финансијску подршку коју компаније пружају политичким странкама и кандидатима

Support to ban corporate financing of political parties

Figure 9: Proportion who agrees that "Financial support by companies to political parties and candidates should be banned completely."

9. Препоруке / Recommendations

- Уверљиве истраге свих пријављених случајева сумњи на корупцију и саопштавање резултата
  - Проактивно деловање тужилаштва
  - Измене Кривичног законика и допуне Закона о заштити узбуњивача
  - Информисање о могућностима за пријављивање корупције и заштити
  - Системске промене на основу испитаних случајева
-
- Credible investigations of all reported corruption cases and publishing of findings
  - Proactive work of public prosecutor
  - Changes of Criminal Code and Whistleblower law to ensure protection from reprisal
  - Informing citizens about possibilities to report corruption
  - Conducting systemic changes on the basis of investigated cases